

PRACTICAL LESSON

Alfabeti dhe shqiptimi në gjuhën gjermane - Das Alphabet und die Aussprache

Lesson category: Mësim të gjuhës gjermane

Do të mësoni alfabetin gjerman, zanoret me umlaut ä, ö, ü dhe shkronjën ß. Shpjegohen tingujt që u vështirësohen folësve të shqipes, si w, v, z, sch, ch dhe diftongjet ei, ie, eu.

Alfabeti dhe shqiptimi në gjuhën gjermane - Das Alphabet und die Aussprache

Përmbledhje e mësimi

Në gjuhën gjermane alfabeti ka **26 shkronja bazë**, të cilave u shtohen tri zanore me umlaut — **ä, ö, ü** — dhe shkronja e veçantë **ß** (Eszett ose scharfes S). Gjermanishtja shkruhet mjaft afër mënyrës si shqiptohet, por disa shkronja lexohen krejt ndryshe nga shqipja, prandaj ky mësim është themeli i çdo mësimi tjetër.

Çfarë do të mësoni?

- Emrat e shkronjave dhe renditjen e alfabetit gjerman.
- Shqiptimin e zanoreve me umlaut **ä, ö, ü**.
- Kur shkruhet **ß** dhe kur **ss**.
- Bashkësitë e shkronjave *sch, st, sp, ch, ei, ie, eu, äu*.
- Rregullin që **çdo emër shkruhet me shkronjë të madhe**.

Shpjegimi i rregullit në shqip

Shumica e bashkëtingëlloreve gjermane shqiptohen si në shqip, por disa kanë vlerë krejt tjetër. Shkronja **w** lexohet si v e shqipes, kurse **v** lexohet zakonisht si f. Shkronja **z** nuk është z e shqipes, por c. Ky është burimi i gabimeve më të shpeshta të nxënësve shqipfolës.

Tabela e shqiptimit

Shkronja	Shqiptimi i përafërt në shqip	Shembull gjermanisht	Kuptimi
w	v	Wasser	ujë
v	f	Vater	baba
z	c	Zeit	kohë
s (para zanoreje)	z	Sonne	diell

Shkronja	Shqiptimi i përafërt në shqip	Shembull gjermanisht	Kuptimi
ß	s e fortë	<i>Straße</i>	rrugë
j	j	<i>ja</i>	po
sch	sh	<i>Schule</i>	shkollë
st- (në fillim)	sht	<i>Stadt</i>	qytet
sp- (në fillim)	shp	<i>Sport</i>	sport
ch (pas a, o, u)	h e ashpër	<i>Buch</i>	libër
ch (pas e, i, ä, ö, ü)	h e butë	<i>ich</i>	unë
ei	aj	<i>mein</i>	imi
ie	i e gjatë	<i>Liebe</i>	dashuri
eu / äu	oj	<i>heute, Häuser</i>	sot, shtëpi
qu	kv	<i>Quelle</i>	burim

Zanoret me umlaut

Shkronja	Përshkrimi	Shembull	Shqip
ä	afër e-së së shqipes	<i>Bäcker</i>	furrtar
ö	buzët si për o, gjuha si për e	<i>schön</i>	i bukur
ü	buzët si për u, gjuha si për i	<i>über</i>	mbi

Kujdes: tingujt *ö* dhe *ü* nuk kanë ekuivalent në gjuhën shqipe. Ata duhen ushtruar posaçërisht, sepse ndryshojnë kuptimin: *schon* (tashmë) nuk është *schön* (i bukur).

Kur shkruhet ß dhe kur ss

- **ß** pas zanoreje të gjatë ose diftongu: *Straße, groß, heiß, Fuß*.
- **ss** pas zanoreje të shkurtër: *Wasser, muss, Fluss, dass*.
- Në Zvicër shkronja **ß** nuk përdoret fare; shkruhet gjithmonë **ss**.

Shembuj në gjermanisht me përkthim

Gjermanisht: Ich lerne Deutsch.

Shqip: Unë mësoj gjermanisht.

Gjermanisht: Die Straße ist sehr schön.

Shqip: Rruga është shumë e bukur.

Gjermanisht: Wie schreibt man das?

Shqip: Si shkruhet kjo?

Fjalë dhe shprehje sinjalizuese

Në orën e gjuhës do t'ju duhen këto shprehje: *Wie heißt das auf Deutsch?* (Si quhet kjo në gjermanisht?), *Wie schreibt man das?* (Si shkruhet?), *Buchstabieren Sie bitte!* (Shqiptojini shkronjat, ju lutem!), *Noch einmal, bitte.* (Edhe një herë, ju lutem.)

Përfashtime dhe kujdes

- Bashkësia **ch** në fjalë të huazuara mund të lexohet *k*: *Chaos, Charakter.*
- Në fund të fjalës, bashkëtingëlloret **b, d, g** shqiptohen si *p, t, k*: *Tag* lexohet *tak*.
- Shkronja **h** pas zanoreje nuk shqiptohet, por e zgjat zanoren: *gehen, Uhr, Jahr.*

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Vasser</i>	Wasser (lexohet <i>vaser</i>)	$w = v$, jo $v = v$
<i>Zeit</i> lexuar <i>zajt</i>	lexohet cajt	$z = c$
<i>Stadt</i> lexuar <i>stat</i>	lexohet shtat	st- në fillim = sht-
<i>schon</i> për <i>schön</i>	dallojini me kujdes	umlauti ndryshon kuptimin
<i>der lehrer</i>	der Lehrer	emrat shkruhen me shkronjë të madhe

Krahasimi me gjuhën shqipe

Në gjuhën shqipe emrat shkruhen me shkronjë të vogël, ndërsa në gjermanisht **çdo emër fillon me shkronjë të madhe**, kudo që ndodhet në fjali. Kjo është një nga dallimet e para që duhet automatizuar. Gjithashtu, shqipja nuk ka tingujt *ö* dhe *ü*, prandaj ata kërkojnë ushtrim të veçantë.

Përmbledhje e shkurtër

- 26 shkronja + ä, ö, ü + ß.
- $w = v$, $v = f$, $z = c$, *sch* = sh.
- st- dhe sp- në fillim = sht-, shp-.
- ei = aj, ie = i, eu/äu = oj.
- ß pas zanoreje të gjatë, ss pas zanoreje të shkurtër.
- Çdo emër me shkronjë të madhe.

Këshilla praktike për ushtrime

- Lexoni me zë të lartë çdo ditë nga pesë minuta; shqiptimi gjerman mësohet me gojë, jo me sy.
- Shkruani listën e shkronjave dhe pranë secilës një fjalë shembull që e mbani mend lehtë.
- Ushtroni çiftet që dallohen vetëm nga umlauti: *schon / schön, Mutter / Mütter, konnte / könnte.*